

Заборав пролетаријата

Када бисте једног класичног, или чак једног модерног левичара, оног од пре пола века, ставили у срце дебате савремене левице, лако бисте констатовали да њему ништа не би било јасно. У шуми термина попут оних као што су терф, радфем, LGBTIQ итд. наш левичар би се загледао збуњено. Ако би се, којим случајем, ставио на периферију дебате, ту би га дочекали термини као што су национализам, ратни злочини, геноцид, признање кривице, помирење, итд. Ове термине би, додуше, разумео, али не би видео њихову везу са речником и језиком, темама и проблемима левице. Верујући да га је време прегазило, запитао би се да ли још увек живимо у капитализму, и на то питање морао би дати одлучан одречан одговор: ако левичари више не расправљају о кључним феноменима капитализма као што су најамно ропство, радно и слободно време, експлоатација, приватно власништво, онда не преостаје ништа друго него да се закључи да самог капитализма више и нема.

Оптимистичан закључак нашег левичара на жалост није тачан. По свим релевантним статистикама, капитализам је развијенији него икад и наставља убрзано да се развија. Како онда разумети ову радикалну трансформацију тема и термина левице у последњих пола века? По мало неочекивано, будући да не долази из мисаоног хоризонта левице, у томе нам може помоћи Хајдегерово идеја заборав бића. Модерна филозофија заборавила је, каже Хајдегер, шта је значило биће у античкој филозофији. Штавише, у току свог историјског хода, филозофија је заборавила сам тај заборав бића. Овај заборав другог реда, заборав заборав, има за последицу то да она више нема ни идеју о губитку који представља заборав првог реда, заборав бића. У спокојној наивности, она наставља да истражује теме и проблеме који се “мрешкају” на површини мишљења – да ли се тело и дух разликују, да ли узајамно делују једно на друго, да ли и како бројеви постоје, да ли су значења у глави, итд. Ове површинске теме и проблеми неумољиво се намећу савременој филозофији као једина права питања: очигледно је да су то

Заборав левице

Пише: Дарко Драшковић
петак, 23 август 2019 08:31

филозофска питања и очигледно је да управо њима треба да се баве филозофи. Шта је, при томе, са питањем смисла бића? Било би погрешно мислити да се смисао бића не види зато што је обавијен велом тајне или зато што се налази у мрклом мраку. Напротив, смисао бића је оно што нам је толико саморазумљиво, да се у својој очигледности уопште и не констатује. Не само да га не видимо, него и не видимо да га не видимо. Ова очигледност другог реда, очигледност која се не види, у вези је очигледношћу првог рада – оном која се види, очигледношћу искључиве исправности наметљивих површинских питања: видљивост очигледности површинских питања узрокује невидљивост очигледности дубинског питања, питања смисла бића.

Судећи по актуелним преокупацијама левице у свету и Србији, лако се констатује да је левица заборавила (на) своја основна питања: питања класе, класне борбе, просте и проширене репродукције капиталистичког начина производње, приватног власништва, итд. Непосредно после слома социјализма, у историјском тренутку кризе смисла, левица се више питала има ли смисла говорити о класи него о самом смислу класе, више се питала има ли смисла говорити о раду него о самом смислу рада. Данас констатујемо да је левица, на неки начин, изашла из те кризе смисла. То се није, међутим, догодило зато што је левица дала коначан одговор на претходна питања. Управо обрнуто, не само да се више не пита о смислу класе и рада, савремена левица се више не пита чак ни о томе има ли смисла говорити о класи и о раду. Тако се попут Хајдегеровог заборав заборав бића, и левици догодио својеврсни заборав заборав класе и рада и, последично, заборав заборав класе која ради, пролетаријата. Левичари данас спокојно превакавају и преживају теме и проблеме који се “таласају” на површини друштвених и историјских структура и процеса – теме и проблеме пола и рода, дискриминације и насиља, национализма, ратних злочина и помирења. Ове површинске теме и проблеми неумољиво се намећу као једина исправна, штавише, неуралгична и ургентна питања левице: очигледно је да су то права питања и очигледно је да управо њима и без одлагања треба да се баве левичари. Шта је, при томе, са питањем смисла пролетаријата? Ово питање, услед саморазумљивости смисла пролетаријата за савремену левицу, више се и не поставља. Јасно је шта је пролетаријат, јасно је ко у

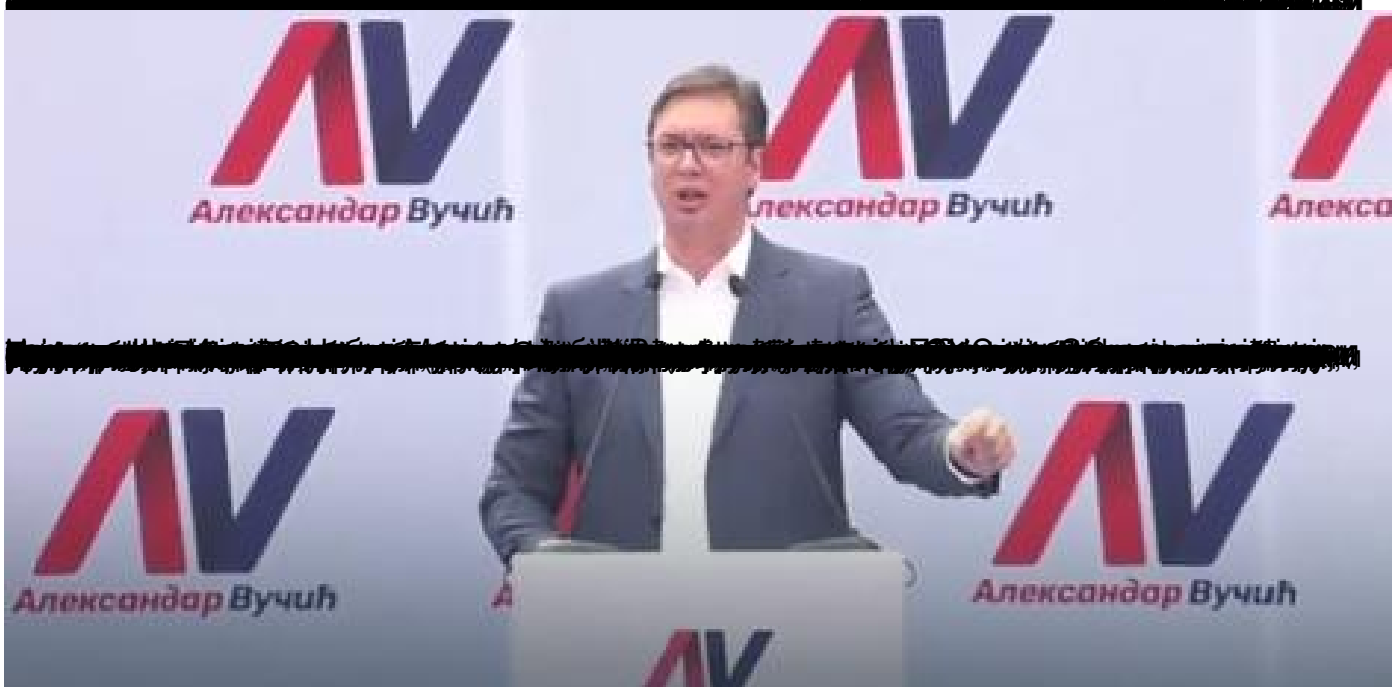
њега спада: пролетаријат, то су дискриминисани, жртве насиља, жртве злочина, једном речју, обесправљени у сваком смислу. Очигледност првог реда – она површинских питања, а коју левица види и дословно осећа на својој кожи – прекрива очигледност другог реда – ону смисла пролетаријата, а коју левица, у мирној равнодушности, не види.

Хеидеггер прави разлику између два појма, Sein и Seiende. Тешко је превести тачно ова два немачка термина. Наши преводиоци предлагали су више међособно супротстављених решења. Усвојимо, по мало произвољно, оно решење према коме се Sein преводи као биће, а Seiende као бивствујуће. Бивствујуће је нека појединачна ствар попут лептира, рачунара, државе итд. Биће је, пак, смисао бивствујућег, оно по чему бивствујуће уопште постоји и уопште јесте то што јесте, наиме, бивствујуће. Биће је тако “старије” или изворније од бивствујућег: да бисмо разумели шта бивствујуће јесте, у чему се састоји смисао тога да оно пре свега уопште и јесте, морамо разумети претходно смисао бића. Заборав (заборава) бића, пак, не значи да се западна филозофија уопште више не пита о смислу биће. Она се бави бићем бивствујућег. Међутим, према Хајдегеру, проблем је у томе што се не бави бићем самим, бићем као бићем. Речено по мало архаичним филозофским језиком, проблем са модерном и савременом филозофијом састоји се у томе што бивствујуће даје меру бићу, а не биће бивствујућем: бивствујуће се узима као изворније и “старије” од бића, бивствујуће важи као последњи хоризонт унутар кога се питање о бићу уопште поставља. Заборав бића тако почива на превиђању тзв. онтолошке разлике, разлике између бића и бивствујућег. Модерна и савремена филозофија бркају биће и бивствујуће и у тој збрци схватају биће по узору на бивствсвујуће.

Све ово претходно изнесено може звучати крајње апстрактно и неповезано са политиком. Међутим, оно је веома инструктивно када је реч о разумевању актуелне идејне ситуације у редовима левице. Може се направити јасна аналогија између Хајдегерове идеје о томе да филозофија превиђа онтолошку разлику, разлику између бића и бивствујућег, и чињенице да левица превиђа разлику између фундаменталног друштвено-историјског питања класне борбе и површинске проблематике дискриминације и тоталитаризма. И заиста, није реч о томе да се савремена левица никада не бави фундаменталним питањима. Она данас помене понекад темељне појмове – аналогне у овом контексту Хајдегеровом појму бића – као што су капитализам, приватно власништво, класе – додуше, ређе се чује, ако уопште, реч “пролетаријат” -, међутим, оно што заиста “даје меру” савременом левом бављењу овим основним питањима јесу појмови попут рода, пола, насиља, тоталитаризма, национализма, ратног злочина, геноцида итд. – аналогни у овом контексту Хајдегеровом појму бивствујућег. Историјски гледано, поменути појмови долазе, углавном, из терминологије студија рода и тзв. антифа “политика”. Систематски гледано, ови појмови базирају се, пре свега, на појмовима дискриминације и тоталитаризма.

Забрав левице

Пише: Дарко Драшковић
петак, 23 август 2019 08:31

Заборав левице

Пише: Дарко Драшковић
петак, 23 август 2019 08:31

[Нови пламен](#)